

УДК 725.4:725.75

САФРОНОВА О. О., ПУСТОВІТ Ю. С.

Київський національний університет технологій та дизайну

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО КОМПЛЕКСУ ДЛЯ МОЛОДІ НА БАЗІ ПРОМИСЛОВОЇ БУДІВЛІ

***Мета.** Визначити принципи організації простору спортивно-оздоровчого комплексу для молоді на базі промислової будівлі.*

***Методика.** Використано методи літературно-системного аналізу наукових публікацій, узагальнення аналізу світового досвіду проектування спортивно-оздоровчих комплексів для молоді, зокрема на базі реновації промислової будівлі; проведено соціологічне дослідження через мережу Інтернет.*

***Результати.** Визначено доцільність та актуальність реновації промислових будівель під спортивно-оздоровчі комплекси для молоді, запропоновані принципи дизайну інтер'єру таких закладів*

***Наукова новизна.** Виявлені принципи організації інтер'єру спортивно-оздоровчого комплексу для молоді з врахуванням вподобань молоді, а також сучасних тенденцій до адаптивності і поліфункціональності подібних комплексів.*

***Практична значимість.** Отримані результати можуть бути впроваджені в учбову і реальне проектування.*

***Ключові слова.** спорт, молодь, реновація, адаптація, здоров'я, принципи.*

Вступ. На сьогоднішній день спорт є невід'ємною частиною життя кожної людини, яка підтримує здоровий образ життя. Заняття спортом задовольняють фізичні та духовні потреби людини, впливають на людські відносини, розвивають певні потреби особистості, забезпечуючи її всебічний гармонійний розвиток. Стимулом спорту є радість, яку приносить людині свідомість свого фізичного розвитку та прагнення до вдосконалення своїх спортивних досягнень. Розвиток сучасних спортивних комплексів, як засобів підвищення фізичного здоров'я нації, є необхідним у сучасному суспільстві, адже різноманітність видів спорту зростає, змінюються вимоги до планувальної структури закладу, його спеціального обладнання, тощо.

На сьогоднішній день в Україні, будівництво нових спортивних комплексів вимагає великих економічних витрат. Виходячи з цього, вартість послуг, що можуть бути запропоновані таким спортивним комплексом відвідувачам, будуть завищені. В той же час через спектр економічних і політичних проблем, багато промислових об'єктів в Україні, особливо останнім часом, припиняють своє існування, як наслідок перетворюючись на депресивну забудову, ізольовану від соціального середовища міста. Знесення об'єкту з будівництвом на його території нового - один з найчастіше використовуваних підходів. Мінусом такого підходу, є необхідність додаткових витрат на демонтаж будівлі. Тому з економічної точки зору, в умовах сучасної України реновація промислової будівлі має пріоритет.

Найбільш повно, з нашої точки зору, вивченням формування перспективних багатофункціональних спортивних комплексів на сучасному етапі займався Белоносов С.А. [2]. У його роботі проведений детальний аналіз формування простору спортивних комплексів, визначені їх основні композиційно-планувальні схеми, принципи

проектування в міському середовищі. Питання адаптивності архітектурних об'єктів різного функціонального призначення висвітлюється в роботах Р. Саксона, К. Слессора, М. Віггінтіна і в проектах архітекторів, які перебувають у руслі «зеленого руху», таких як Н. Фостер, Ж. Массо, Н. Гримшоу, Р. Роджерс, Р. Піано, Т. Херцог, Ж. Нувель, С. Калатрава та ін [4]. Дослідження типологічних особливостей спортивних об'єктів наведені у відомих роботах Г.В. Ясного [3].

Робота також спирається на результатах науково-дослідної праці Бадюл М.Г. [1], в якій на основі розглянутих питань психології сприйняття спорту, ролі спортивно-ігрової складової у вихованні молоді, запропоновані планувальні зв'язки приміщень і майданчиків фізкультурно-ігрової функції. Зазначено, що питання дизайну інтер'єру спортивно-оздоровчого комплексу на базі промислової споруди в науковій літературі не розглядалось. Хоча є великий досвід зарубіжних країн щодо реновації промислових будівель під спортивні заклади.

Постановка завдання. Цілями статті є: дослідження досвіду проектування спортивно-оздоровчих комплексів для молоді; наукових концепцій сучасного підходу до організації такого простору; визначення принципів дизайну інтер'єру спортивно-оздоровчих комплексів для молоді на базі промислової будівлі.

Результати дослідження. Види та дисципліни спорту, а також форми його організації розвиваються під безпосереднім впливом досягнень у галузі науки та виробництва, політичних та ідеологічних змін у суспільстві. У сфері спорту в специфічно конкретних формах представлені гра, праця, пізнання, спілкування.

Спортивні приміщення поділяються на дві категорії: відкриті і закриті. Закриті спортивні приміщення не залежні від зовнішніх кліматичних умов. Вони більш гнучкі і більш ефективні у використанні, не класифікуються залежно від пори року. За характером використання спортивні криті споруди поділяються на універсальні і спеціалізовані. В універсальних спортивних будівлях займаються відразу декількома видами спорту. Ця універсальність закладається ще на етапі проектування. Універсальні спортивні будівлі мають більшу функціональність, у таких спортивних установах цикл зміни виду спорту може бути різним – тривати кілька годин, а іноді протягом декількох днів.

На підставі аналізу сучасних наукових досліджень в області архітектурного проектування спортивно-оздоровчих закладів можна зробити висновок, що при створенні таких об'єктів, необхідно по-перше враховувати тенденції до зближення рівня професійного та любительського спорту; по-друге можливість адаптації таких закладів до змін у затребуваності тих чи інших видів спортивних занять, швидкої трансформації спортивного майданчика аж до зміни функціонального призначення трансформованої зони; по-третє передбачати полі функціональність таких об'єктів, навіть включення додаткових послуг. Так, в роботі [4] показано, що сучасні тенденції в розвитку суспільства та спорту не тільки визначили тенденції до зближення рівня об'єктів для професійного та аматорського спорту, а й об'єднання їх в єдині комплекси. Автор бачить перспективу в створенні багатофункціональних спортивних комплексів, де і професійна, і любительська складові будуть розкриті в повному обсязі, тобто поряд з просторами для різних видів змагань такі комплекси мають включати зали для спортсменів-аматорів та майданчики для мешканців міста, які бажають провести свій відпочинок зі спортивним ухилом, мережа

ресторанів швидкого харчування, різні спортивні і сувенірні магазини і т.д. Актуальність адаптивного підходу до формування спортивно-оздоровчих комплексів, пов'язана з різноманітністю сучасних видів спорту і потребує просторових організацій спортивного приміщення.

При проектуванні спортивного комплексу для молоді обов'язково необхідно враховувати також роль комунікативної складової спорту, що реалізується через впровадження спортивно-ігрової функції в приміщення закладу. В роботі Бадюл М.Г показано, що проблема недостатнього спілкування і фізичного розвитку молоді, цікавого і рухомого дозвілля для активної дитини є дуже актуальною, у зв'язку з чим важливим є організації об'єктів для молоді з фізкультурно-ігровою функцією, де спорт і фізкультура можуть бути представлені не тільки як основа тренувального процесу, але і у формі ігрових, змагальних, розважальних заходів [1].

Для фізичного розвитку людини сьогодні передбачені спортивні секції, клуби, де спорт представлено не в гральній формі, а у виснажливому тренуванні, що часто позбавляє молоду людину бажання займатися спортом та фізичними вправами взагалі. Існуючі ігрові майданчики біля будинку в більшості знаходяться в незадовільному стані, не мають навіть найпростішого спортивного обладнання.

З метою виявлення переваг та недоліків сучасних спортивно-оздоровчих комплексів, в тому числі і на базі промислових будівель, нами було проведено соціологічне дослідження за допомогою програми «Foursquare». Були досліджені відгуки відвідувачів, відомих спортивних клубів в Україні: «DOG & Grand CrossFit», «Crossfit BANDA», «5 ЕЛЕМЕНТ». Також були досліджені відгуки відвідувачів, відомих спортивних клубів в світі: «Galmarini Elite Training» (Швейцарія), «Gold's Gym» (Америка), «The Warehouse Gym» (Дубаї). На основі проведених досліджень, які були проведені в травні 2015 року і оброблені за допомогою відгуків та коментарів відвідувачів спортивних закладів (було проаналізовано приблизно 200 відгуків відвідувачів спортивних комплексів), були виявлені основні недоліки на які відвідувачі звертають увагу:

1. Недостатньо місця – 27%
2. Погана вентиляція – 29%
3. Невдале зонування – 19%
4. Маленькі роздягальні – 14%
5. Невідповідність санітарно-гігієнічних вимог – 11%

Також, були виявлені основні переваги:

1. Сучасний дизайн – 30%
2. Використання природнього освітлення (за рахунок великих вікон) – 35%
3. Достатньо інвентарю для виконання вправ – 35%

Висновки, які можна зробити з цього аналізу: при функціональному зонуванні і проектуванні приміщень центру необхідно приділяти особливу увагу ергономіці, а також забезпеченню санітарно-гігієнічних умов, ретельно підбирати технічні прилади для підтримки фізичних параметрів простору. При виборі промислової будівлі для реновації під спортивний комплекс необхідно враховувати можливість реалізації максимального

природного освітлення приміщення. Проведені дослідження світового і вітчизняного досвіду проектування спортивно-оздоровчих комплексів, дозволили виділити декілька найпопулярніших серед молоді спортивно-ігрових видів спорту. Це:, Кроссфіт, Сквош, Бокс. Відзначимо, що найбільш стрімко розвивається саме Кроссфіт («Cross Fit»). Відомі такі спортивні комплекси з ухилом на Кроссфіт, як: Galmarini Elite Training (Швейцарія), QDos Fitness (Америка), Warehouse Gym (Дубаї), City Fitness (Пенсильванія)(рис.1), Gotham Gym (Нью Йорк). Загалом в усьому світі є понад 4500 сертифікованих залів (дані за 2012 рік) для цього виду спорту.

Рис. 1 City Fitness (Пенсильванія)

Виходячи з проведеного аналізу, при проектуванні спортивного комплексу для молоді, особливу увагу варто приділити приміщенню для Кроссфіту, як найбільш популярному спортивно-ігровому виду спорту серед молоді. В Україні існує тільки один сертифікований зал для Кроссфіту під назвою "DOG" & "Grand CrossFit". Зазначимо, що не сертифікованих залів в Україні значно більше, адже є зали які створені молоддю добровільно. Оскільки вид спорту Кроссфіт досить молодий, для нього не існує ергономічних норм в проектуванні. Тому є актуальним впровадження ергономічних норм саме для Кроссфіту. За основу можна взяти існуючі ергономічні норми для легкої та важкої атлетики, спортивної гімнастики та гірського спорту.

На основі вивченого матеріалу, можна зробити висновок, що на базі промислової споруди великої площі, доцільно проектувати універсальні спортивні приміщення - зали, які з легкістю можна переобладнати та перепланувати для нового виду спорту на майбутнє. Так, автор [2] пропонує використовувати зміщення в горизонтальній площині поле, що забезпечує проведення в спортивній споруді різних заходів. Зменшення або збільшення самого майданчика, можливість його переміщення по своїй осі як по вертикалі, так і по горизонталі, здатність повертатися - все це дозволяє оптимізувати функціонування спортивних закладів. Така трансформація спортивного ядра робить зал багатофункціональним і дає йому, зокрема, можливість замінити спортивні заходи культурно-розважальними. Означений підхід вимагає наявності великого простору, де можуть бути реалізовані подібні трансформації.

Саме такий простір можуть забезпечити промислові будівлі з їх високими стелями, великими прольотами, мінімумом несучих конструкцій. В структуру спортивно-

оздоровчого комплексу доцільно включати також кардіо-тренування та різні підвиди фітнесу. Оптимальне стилістичне рішення для такого комплексу – лофт у сполучення з сучасними інформаційними технологіями і обладнанням.

Висновки. Розробляючи спортивно-оздоровчий комплекс для молоді, необхідно враховувати як вподобання молоді, популярність окремих видів спорту, так і дані наукових досліджень щодо сучасних засобів підвищення фізичного стану молодої людини, згідно з якими одним з найбільш ефективних засобів не тільки фізичного виховання, але і соціалізації молоді є її залучення до ігрових видів спорту. На основі проведених досліджень визначені такі основні принципи організації простору спортивно-оздоровчих комплексів для молоді(рис.2):

Рис.2 Схематичне відображення принципів

Список використаних джерел

1. Бадюл М.Г. Функціонально-планувальна організація фізкультурно-ігрових закладів для дітей шкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. архітектури : спец. 18.00.02 — "Архітектура будівель та споруд" / М.Г. Бадюл. – Київ, 2015. – 21 с.
2. Белоносов С.А. Архитектурное формирование перспективных многофункциональных спортивных комплексов : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. архітектури : спец. 18.00.02 «Архитектура зданий и сооружений. Творческие концепции архитектурной деятельности» / С.А. Белоносов. – Екатеринбург, 2009. – 165 с.
3. Ясный Г.В. Спортивные сооружения XXII Олимпиады. Москва., 1984. – 408 с.
4. Philip Jodidio (2009) Santiago Calatrava.: CompleteWorks, 2009. Koln, 2009. – 528с.

References

1. Badyul M.G.(2015) Funkcional`no-planuval`na organizaciya fizkul`turno-igrovy`x zakladiv dlya ditej shkil`nogo viku [*Functional-planning organization of sports and game facilities for children of school age*] (PhD Thesis). Kyiv: Architecture of buildings and structures. [in Ukrainian].
2. Belonosov S.A.(2009) Arhitekturnoe formirovanie perspektivnih mnogofunktionalnyih sportivnih kompleksov [*Architectural formation of prospective multifunctional sports complex*] (PhD Thesis). Ekaterenburg: Architecture of buildings and structures. Creative concepts of architectural activity. [in Russian].
3. Yasnyiy G.V.(1984) Sportivnyie sooruzheniya XXII Olimpiadyi. [*Sports facilities of the XXII Olympiad*]. Moscow: Stroyizdat. [in Russian].
4. Philip Jodidio (2009) Santiago Calatrava. America: CompleteWorks

ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ПРОСТРАНСТВА СПОРТИВНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСА НА БАЗЕ ПРОМЫШЛЕННОГО ЗДАНИЯ

САФРОНОВА Е.А., ПУСТОВИТ Ю.С.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

Цель. Определить принципы организации пространства спортивно-оздоровительного комплекса для молодежи на базе промышленного здания.

Методика. Использованы методы литературно-системного анализа научных публикаций, обобщение анализа мирового опыта проектирования спортивно-оздоровительных комплексов для молодежи, в частности на базе реновации промышленного здания; проведено социологическое исследование через Интернет.

Результаты. Определена целесообразность и актуальность реновации промышленных зданий под спортивно-оздоровительные комплексы для молодежи, предложены принципы дизайна интерьера таких заведений.

Научная новизна. Выявлены принципы организации интерьера спортивно-оздоровительного комплекса для молодежи с учетом предпочтений молодежи, а также современных тенденций к адаптивности и поли-функциональности подобных комплексов.

Практическая значимость. Полученные результаты могут быть внедрены в учебное и реальное проектирование.

Ключевые слова: спорт, молодежь, реновация, адаптация, здоровье, принципы.

PRINCIPLES OF SPACE ORGANIZING OF FITNESS CENTER FOR YOUTH BASED ON INDUSTRIAL BUILDINGS

SAFRONOVA E.A., PUSTOVIT I.S.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. To define the principles of fitness center for youth on the basis of industrial buildings.

Methodology. During this study the following methods were used: literary and scientific publication system analysis, synthesis analysis of international experience designing of sports and recreation facilities for young people, particularly at the basis of renovation of industrial buildings; a sociological study via the Internet.

Findings. Determined the feasibility and relevance of industrial buildings renovation for a sports complex for youth, proposed principles of interior design for relevant facilities.

Originality. Identified principles of space organizing of fitness center for youth including preferences of young people, as well as current trends of adaptability and poly functionality of such facilities.

Practical value. The results can be implemented in the educational and practical design.

Keywords: sports, youth, renovation, adaptation, health, principles.